

'Здравствене предности конзумирања зелених зачина'

Автор(и): Растителна заштита
Дата: 05.01.2023 Брой: 1/2023

Zeleno bilje – peršun, celer, mirođija i bosiljak su niskokalorični, bez masti i sa malo natrijuma, što ih čini izvrsnim pomoćnikom u dijetama i održavanju zdravog režima ishrane.

Peršun je jedna od najčešće korišćenih začinskih biljaka. Smatra se da je centar njegove domestikacije Mediteran. Čovečanstvu je poznat više od dve milenije. Za stare Grke je bila sveta biljka. U to vreme se uglavnom koristila kao lekovita biljka. Stari Rimljani su njime lečili bolesti bubrega. Tek u srednjem veku počinje da se koristi kao kulinarski začim. Peršun sadrži više vitamina C od narandži. Potrebna dnevna doza za čoveka sadržana je u 20–30 g biljke. Izvor je flavonoida i antioksidanata – luteolina, apigenina, folne kiseline, vitamina B1, B2, K, A, PP. Takođe sadrži gvožđe, kalijum, kalcijum, fosfor, cink, alfa- i beta-karoten, lutein i zeaksantin.

Ostali važni sastojci u njegovom sastavu su apiin, hrizeriol i etarska ulja koja sadrže limonen, miristicin, eugenol i alfa-tujon. Miristicin štiti organizam od delovanja slobodnih radikala. Etarska ulja neutrališu agense koji izazivaju rak, kao što su benzo(a)pireni sadržani u duvanskom dimu. Sve ovo svrstava peršun u grupu superhrane koja štiti od raka. Zahvaljujući folnoj kiselini, biljka usporava deobu ćelija, što izaziva određene vrste kancera. Ima terapijska svojstva za bubrege i žučnu kesu, podržava funkciju srca i krvotoka. Preporučuje se u slučajevima anemije. Snižava krvni pritisak i poboljšava lipidni metabolizam. Peršun ima jak antiinflamatorni efekat i koristi se za lečenje reumatoidnog artritisa i osteoartritisa, raznih infekcija i prehlada. Uklanja toksine i čisti krvne sudove, zglobove i jetru, značajno pojačavajući imunitet.

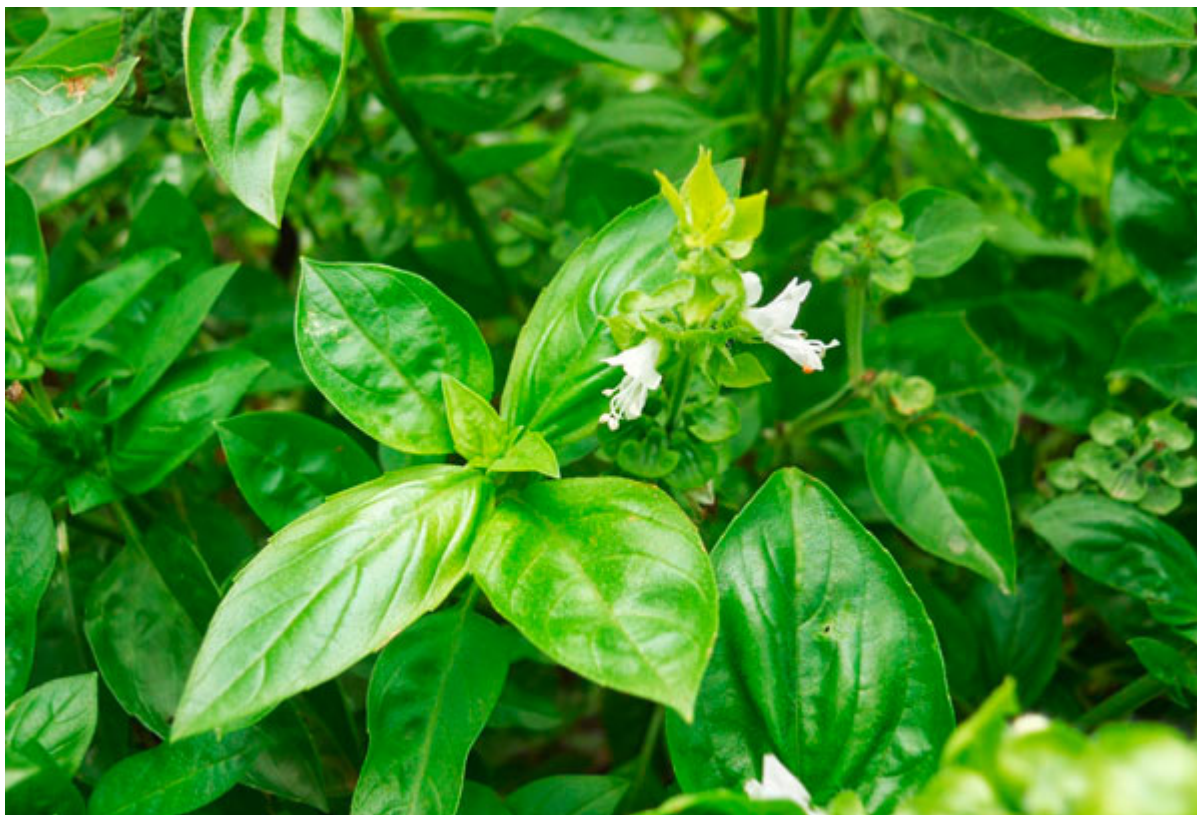
Celer

Vrsta je gajena od divljeg celera. Kao i peršun, potiče iz mediteranske regije Južne Evrope i Severne Afrike, kao i iz oblasti istočno od Himalaja. Stari Grci su ga koristili kao lek i za izradu lovorovih venača za sportiste. Kasnije je počela njegova upotreba kao hrane. U Evropi je popularan kao hrana i začín od 18. veka. Celer je izvor vitamina C, vlakana, kalijuma, molibdena, mangana i vitamina B6. Ima izuzetno visok sadržaj vitamina A, a njegove stabljike su bogat izvor vitamina B grupe – B1, B2, B6, folne kiseline, kalcijuma, magnezijuma, gvožđa, fosfora, natrijuma i esencijalnih aminokiselina. Sadrži čitavu paletu korisnih hranljivih materija. Celer pomaže u snižavanju krvnog pritiska. Dragoceni minerali u njegovom soku neutrališu kiselost u organizmu i normalizuju pH. Poznat je po svojim blagotvornim efektima u borbi protiv ćelija raka – zaustavlja njihov rast. Moćan je

antioksidant i bori se protiv slobodnih radikala suzbijajući rast i ishranu malignih ćelija. Dokazano je da sok celera delotvorno smanjuje nivo holesterola u krvi.

Mirođija potiče iz južne Rusije, Zapadne Afrike i mediteranske regije, ali se pominje i u Bibliji i u staroegipatskim papirusima. Stari Rimljani su dali mirođiju gladijatorima da budu izdržljivi i jaki. U starom Vavilonu biljka se gajila u medicinske svrhe, a Hipokrat je bio upoznat sa lekovitim svojstvima mirođije i koristio je u receptu za dezinfekciju usta. Mirođija ima visok sadržaj vitamina C, B1, B2, E, PP, P, karotena (provitamin A) i mineralnih soli kalijuma, kalcijuma, fosfora i gvožđa, kao i folne kiseline (vitamin B9). Ulje mirođije sadrži karvon, d-limonen, α -felandren, karveol, dihidrokarvon, α -terpinen, dihidrokarveol, dilapiol, α -pinen, dipenten, izoeugenol. Mirođija ima visok sadržaj monoterpena i flavonoida, koji su poznati po svojim zaštitnim svojstvima od slobodnih radikala i kancerogena. Prema istraživanjima, monoterpeni aktiviraju lučenje enzima glutathion S-transferaze, koji je efikasan u neutralisanju kancerogena. Mirođija ima antioksidativno dejstvo. Koristi se u slučajevima hronične vaskularne insuficijencije i kao profilaktičko sredstvo protiv napada angine pectoris. Dokazano je da jača krvne sudove i smanjuje visok krvni pritisak. Visok sadržaj askorbinske kiseline i soli gvožđa u mirođiji čini je nezamenljivom u terapijskoj ishrani pacijenata sa anemijom.

Bosiljak

Domovina bosiljka su tropske oblasti Azije i Afrike. U Evropi se gaji vekovima. Izvor je vitamina C, gvožđa, kalcijuma, magnezijuma i kalijuma, zbog čega je preporučljivo konzumirati ga svežeg u jelima, salatama, pireima, sokovima ili smoothijevima, u kombinaciji sa drugim povrćem i voćem. Bosiljak ima antiseptičko, antispazmodičko, analgetičko, antiinflamatorno i blago stimulativno dejstvo. Koristi se kod infektivnih i inflamatornih stanja genitourinarnog i respiratornog trakta, kod umora i depresije. Uzimajući u velikim dozama, toksičan je. Spolja se koristi kao oblog za osipe i edeme. Prema bugarskoj narodnoj medicini, sok od svežeg lista bosiljka koristi se kod gnojnih zapaljenja srednjeg uha, kao i kod teško zarastajućih rana.